

ECT aktualitātes: 2025. gada marts

A. Lielās palātas nolēmumi

Pārskata periodā nav.

B. Būtiskākie palātu nolēmumi

1. [Milashina and Others v. Russia](#)

Pieteikums Nr. 75000/17, 2025. gada 4. marts

Valsts amatpersonu draudi žurnālistiem, kuri atklāja pret homoseksuālām personām vērstus noziedzīgus nodarījumus

Pieteicēji ir juridiskā persona – izdevniecība, kas izdeva Krievijas laikrakstu *Novaya Gazeta* –, kā arī trīs fiziskās personas – žurnālists, redakcionālās padomes priekšsēdētājs un izdevuma galvenais redaktors.

Lieta ir saistīta ar draudiem, ko pieteicēji saņēma pēc tam, kad bija publicējuši rakstus, kuros tika atklāta plaša mēroga vardarbības kampaņa, ko čečenu varas iestādes īstenojušas pret homoseksuālām personām. Rakstos tika atspoguļota masveida nolaupīšana, patvaļīga aizturēšana, spīdzināšana un slepkavības.

Visupirms pieteicēji norādīja uz Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 10. pantā ietverto tiesību uz izteiksmes brīvību pārkāpumu. Proti, pieteicēji norādīja, ka viņi, būdami neatkarīgi žurnālisti, kas ziņo par cilvēktiesību pārkāpumiem, kas risinās Čečenijā, ir bijuši pakļauti draudiem tieši viņu profesionālās darbības dēļ, bet nacionālās iestādes nav veikušas pasākumus, lai viņus aizsargātu.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk – ECT) vispirms izvērtēja to, vai arī izdevniecībai piemīt cietušā statuss konkrētajā lietā. Tiesa uzsvēra, ka ne tikai fiziskas personas – žurnālisti –, bet arī izdevniecība var tikt atzīta par cietušo tad, ja ir konstatējam i būtiski ierobežojumi žurnālistikas pienākumu veikšanai, kas plaši ietekmē ziņu vākšanas un ziņošanas funkcijas pildīšanu. Izskatāmajā lietā tiesa secināja, ka draudi kopumā ietekmēja izdevuma darbību un tika izmantoti kā veids, lai izdarītu tiešu spiedienu uz izdevniecību un kopumā kavētu tās darbu. Līdz ar to cietušā statuss izskatāmajā lietā varēja tikt attiecināts arī uz izdevniecību.

ECT, pievēršoties lietai pēc būtības, vēlreiz uzsvēra, ka Konvencijas 10. pants ietver arī valsts pozitīvo pienākumu radīt efektīvu sistēmu, kas aizsargā žurnālistus un veicina diskusijas sabiedrībā, kā arī ļauj paust viedokļus un idejas bez bailēm pat tad, ja šie viedokļi un idejas nesaskan ar valsts iestāžu vai plašas sabiedrības daļas uzskatiem. Izskatāmajā lietā tika konstatēts, ka pēc rakstu publicēšanas gan augsta līmeņa amatpersonas, gan reliģiskie līderi draudēja ar dievišķo spēku atriebību un sodu. Turklāt Čečenijas augstākais garīgais līderis žurnālistus kopumā un vienu no pieteicējiem aprakstīja kā radības, kas nevar tikt uzskatītas par cilvēkiem.

ECT secināja, ka viss minētais varēja tikt uzskatīts par kūdīšanu uz vardarbību. Tiesa norādīja, ka šādi izteikumi, kuri nevērsās pret konkrētiem rakstos atspoguļotiem faktiem, norāda uz aizvainojumu par domu vien, ka sabiedrībā dzīvo cilvēki ar noteiktu

Vēršoties ECT, pieteicēja norādīja, ka informācijas neizsniegšana pārkāpa viņas Konvencijas 10. pantā ietvertās tiesības uz izteiksmes brīvību, kā arī Konvencijas 13. pantā ietvertās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzības līdzekli.

Visupirms ECT izmantoja tās judikatūrā nostiprinātos kritērijus, lai noskaidrotu, vai šajā situācijā piekļuve informācijai ir bijusi būtiska, lai persona varētu īstenot savas tiesības uz izteiksmes brīvību, un attiecīgi, vai uz šo situāciju attiecas Konvencijas 10. pants. Pirmkārt, tiesa secināja, ka pieprasīšanas mērķis bija iegūt tādu informāciju, kas ir saistīta ar pieteicējas kā žurnālistes profesionālajiem pienākumiem, par ko nacionālā tiesa bija informēta. Otrkārt, attiecībā uz pieprasītās informācija raksturu tiesa norādīja, ka šī informācija ir saistīta ar ievērojamu sabiedrības interesi, it īpaši ņemot vērā to, ka Bulgārijā attiecīgajā laikā risinājās vairāki skandāli saistībā ar slepeno novērošanas iekārtu izmantošanu. Turklāt tiesa uzsvēra, ka ir pašsaprotami, ka ikviena nolēmuma pamatojums veicina tiesu sistēmas caurskatāmību. Spriedumu publicēšana ir viens no veidiem, kā veicināt sabiedrības uzticēšanos tiesām, un tā veicina taisnīgu tiesas procesu. Treškārt, tiesa ņēma vērā pieteicējas kā žurnālistes lomu. Ceturtkārt, tiesa norādīja, ka informācija bija gatava un pieejama, bet tas, ka dokuments pirms tam būtu jāredīgē, nav uzskatāms par ievērojamu šķērslī. Līdz ar to ECT secināja, ka ir skarts Konvencijas 10. pants.

Secīgi ECT vērtēja valdības argumentu par to, ka pieteicēja neesot ievērojusi sešu mēnešu termiņu sūdzības iesniegšanai, kas bija spēkā attiecīgajā laikā. Proti, pieteicēja esot iesniegusi sūdzību sešus mēnešus un divas dienas pēc tam, kad nolēmums par viņas lūgumu ticis pieņemts un kļuvis pieejams tiesas kancelejā (un sešus mēnešus un vienu dienu pēc tam, kad tas ticis publicēts tiesas mājaslapā). Savukārt pieteicēja norādīja, ka valdība ir norādījusi nepareizu datumu, kad nolēmums ir ticis publicēts mājaslapā, savukārt kancelejā praktiski ar nolēmumiem nav iespējams iepazīties. ECT norādīja, ka būtībā nav nepieciešams skaidrot, kad nolēmums tik tiešām tika publicēts mājaslapā, jo sešu mēnešu termiņš ir jāskaita no brīža, kad pieteicējs ir faktiski informēts par galīgo nacionālās tiesas nolēmumu. Bulgārijā tiesu nolēmumi netiek nosūtīti lietas dalībniekiem. ECT vēlreiz uzsvēra, ka pieteicējiem un viņu pārstāvjiem nav katru dienu jāinteresējas par to, vai spriedums ir pieņemts, norādot, ka šajā situācijā tiesa nebija pat aptuveni norādījusi datumu, kad nolēmums varētu tikt pieņemts. Līdz ar to ECT secināja, ka valdības argumenti nav pamatoti.

Pievēršoties lietai pēc būtības, ECT visupirms norādīja, ka pastāv šaubas par to, vai pieteicējas tiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu. Proti, ir pamats apšaubīt, vai Bulgārijas tiesiskais regulējums ir paredzams attiecībā uz to kārtību, kādā personas, kas nav lietas dalībnieki, piemēram, žurnālisti, var piekļūt nolēmumiem krimināllietās. Tomēr tiesa norādīja, ka, pat ja pieņemtu, ka ierobežojums ir noteikts ar likumu, tas jebkurā gadījumā nav bijis nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā. Pat ja lieta ir saistīta ar nacionālās drošības jautājumiem un satur klasificētu informāciju, sprieduma pilnīga npublicēšana nav attaisnojama. Pastāv paņēmieni, kā ņemt vērā nepieciešamību aizsargāt nacionālās drošības intereses, nemazinot tādas procesuālās garantijas kā tiesas nolēmumu publiskošana. Tas ir iespējams, piemēram, klasificējot spriedumu tikai daļā vai publicējot to redīgētā veidā. Līdz ar to tiesa secināja, ka pamattiesību ierobežojuma mērķi – saglabāt slepenībā metodes un līdzekļus, ko izmanto slepenās novērošanas veikšanai – varēja sasniegt ar citiem līdzekļiem. Piemēram, tiesa varēja apsvērt iespēju

izvairīties no tādas informācijas izpaušanas, kas varētu apraudēt nacionālo drošību, vienlaikus jēgpilni paskaidrojot, kāpēc tā izlēma attaisnot bijušo iekšlietu ministru. Tādējādi ECT konstatēja Konvencijas 10. panta pārkāpumu.

Tāpat ECT konstatēja arī Konvencijas 13. panta pārkāpumu. Sofijas pilsētas tiesa norādīja, ka uz pieteicējas informācijas pieprasījumu neattiecas Bulgārijas Publiskās informācijas pieejamības likums. Arī augstākas instances tiesas pēc būtības neizvērtēja pieteicējas informācijas pieprasījumu un neveica pieteicējas tiesību uz izteiksmes brīvību un nacionālās drošības interešu līdzsvarošanu. Tāpat nepastāvēja nekādi citi veidi, kā pieteicēja varēja panākt savu tiesību efektīvu aizsardzību.

3. BRD – Groupe Société Générale S.A. v. Romania

Pieteikums Nr. 38798/13, 2025. gada 18. marts

Datoru izņemšana, pamatojoties tikai uz prokurora lēmumu un bez tiesas kontroles, rada Konvencijas pārkāpumu

Pieteicēja ir banka, kas atrodas Rumānijā.

Konkurences likuma process

2008. gadā pieteicējas telpās Konkurences padome veica iepriekš neizziņotu pārbaudi, kā arī, pēc pieteicējas ieskata, prettiesisku kratīšanu. Minētais tika darīts saistībā ar izmeklēšanu attiecībā uz vairākiem bankas darbiniekiem. Proti, Konkurences padome izmeklēja iespējamus noteikumu, kas attiecas uz iekšējo tirgu, pārkāpumus banku nozarē. Kratīšanas rezultātā tika izņemti dokumenti, tostarp elektroniski uzglabāta informācija.

Pieteicēja norādīja, ka tās telpās veiktā pārbaude un kratīšana, kā arī tās datoru elektroniska pārbaude ir pārkāpusi Konvencijas 8. pantā ietvertās tiesības uz privātās dzīves, mājokļa un korespondences neaizskaramību. Proti, pārbaudes laikā inspektori bez jebkādas pārraudzības vai ierobežojumiem esot piekļuvuši vairākiem datoriem, lasījuši vairākus dokumentus, kas skāra bankas noslēpumu un privātas sarakstes, kā arī radījuši šo dokumentu kopijas. Pārbaudes rīkojumā neesot bijis precīzi aprakstīts pārbaudes apjoms, kas tādējādi neaizsargāja pret patvaļu un pilnvaru ļaunprātīgu izmantošanu.

ECT nolēma šo lietu skatīt attiecībā tiesību uz mājokļa un korespondences neaizskaramības ierobežojumu, bet ne tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību ierobežojumu.

Tiesa konstatēja, ka ierobežojums ir noteikts ar likumu, kā arī tam ir bijis leģitīms mērķis – valsts ekonomiskās labklājības intereses. Secīgi tiesa ņēma vērā valsts rīcības brīvību šajā jomā, kā arī to, ka attiecīgās darbības tika veiktas attiecībā uz juridisku, nevis fizisku personu, kas vēl vairāk paplašina rīcības brīvības apjomu. Tāpat tiesa vērsa uzmanību uz to, ka atšķirībā no citām lietām, kurās tā ir konstatējusi Konvencijas pārkāpumu, šajā lietā tika izņemts tikai ierobežots skaits dokumentu.

ECT norādīja, ka, lai gan rīkojumā tikai vispārīgi tika pieminēti iespējamie konkurences tiesību pārkāpumi un nebija iekļautas detaļas par precīzu pārbaudes apmēru, inspektori

pārbaudi sāka tikai tad, kad klāt bija pieteicējas pārstāvis, kurš par pārbaudes apmēru tika informēts mutiski. Turklāt nacionālais tiesiskais regulējums paredzēja iespēju pieprasīt gan to, lai tiktu nodrošināta izņemto dokumentu konfidencialitāte, gan, lai tie tiktu atdoti atpakaļ, ja tie nav nepieciešami izmeklēšanai. Minētās procesuālās garantijas liecina, ka Konkurences padomei piešķirtā rīcības brīvība bija pietiekami ierobežota un attiecīgā rīcība nevar tikt uzskatīta par nesamērīgu.

Lai gan pieteicēja bija norādījusi, ka pārbaude notika bez iepriekšēja tiesas lēmuma, ECT uzsvēra, ka tā jau iepriekš ir atzinusi, ka šāda lēmuma neesība var tikt līdzsvarota ar *ex post facto* tiesas kontroles, kas ir efektīva konkrētajos apstākļos, pieejamību. Tiesa konstatēja, ka nacionālais regulējums paredzēja gan iespēju iesniegt sūdzību par pārbaudes rīkojumu uzreiz pēc pārbaudes, pamatojoties uz administratīvo procesu regulējošajām tiesību normām, gan arī pēc izmeklēšanas par iespējamajiem konkurences pārkāpumiem pabeigšanas, pamatojoties uz Konkurences likumu.

Līdz ar to šajā aspektā ECT nekonstatēja Konvencijas 8. panta pārkāpumu, jo ierobežojums ir bijis samērīgs.

Kriminālprocess

2012. gadā tika uzsākta izmeklēšana, kurā aizdomās par krāpšanu lielā apmērā un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu tika turēti citstarp pieteicējas darbinieki. Tās rezultātā pieteicējas īpašumā tika izņemti datori, kas piederēja minētajiem darbiniekiem, un tika piekļūts tajos esošajai informācijai. Līdz ar to ECT konstatēja Konvencijas 8. pantā ietverto tiesību uz mājokļa un korespondences neaizskaramību ierobežojumu.

Pieteicēja bija norādījusi, ka šāds ierobežojums nebija noteikts ar likumu, jo nacionālie normatīvie akti tiešā veidā neparedzēja elektronisku iekārtu izņemšanu un piekļuvi tajās ietvertajai informācijai. Tomēr ECT konstatēja, ka attiecīgās normas kopumā paredzēja tādu lietu un dokumentu izņemšanu, kas varētu būt uzskatāmi par pierādījumiem kriminālprocesā. Tāpat šim ierobežojumam bija leģitīmais mērķis – novērst noziedzību un aizsargātu citu cilvēku tiesības.

Izvērtējot šā ierobežojuma nepieciešamību demokrātiskā sabiedrība, tiesa vērsa uzmanību uz to, ka datoru izņemšana tika veikta pēc prokurora lēmuma, kura tiesiskuma pārbaude tiesā attiecīgajā procesa stadijā nevarēja tikt veikta. Pieteicēja bija vērsusies pie amatā augstāka prokurora, norādot uz to, ka ierobežojums bijis prettiesisks un tam trūcis pamatojums, tomēr amatā augstāks prokurors tikai vispārīgi izvērtēja lēmuma atbilstību likumam. Tiesa uzsvēra, ka tā jau iepriekš ir atzinusi, ka, nepastāvot tiesas atļaujai šādu darbību veikšanai, izmeklēšanas iestādēm būtībā tiek piešķirta neierobežota rīcības brīvība izvērtēt kratīšanas un izņemšanas pamatotību un apjomu. Lai gan tā vēlreiz norādīja, ka to ir iespējams novērst ar *ex post facto* tiesas kontroli, šajā lietā tas nav bijis iespējams. Proti, lai gan prokurora lēmums tika pieņemts 2014. gadā, izmeklēšana joprojām turpinās.

Līdz ar to ECT, ņemot vērā kriminālprocesa ilgumu, kā arī to, ka nebija nodrošināta tiesas kontrole, atzina, ka pieteicējai pieejamie tiesību aizsardzības līdzekļi nebija efektīvi un tādi, kas aizsargātu tai Konvencijas 8. pantā ietvertās tiesības.

4. [Golovchuk v. Ukraine](#)

Pieteikumi Nr. 16111/10, Nr. 4737/21, 2025. gada 27. marts

Tiesību uz privāto dzīvi pārkāpums, nenodrošinot iespēju tiesnesei veikt viņas pienākumus pēc Ukrainas 2016. gada tiesu reformas un tiesas, kurā viņa veica savus amata pienākumus, likvidēšanas

Pieteicēja bija tiesnese Ukrainas Augstākajā administratīvajā tiesā. Izskatāmā lieta bija saistīta ar 2016. gada izmaiņām Ukrainas tiesu sistēmā, kas paredzēja, ka kasācijas funkcijas īsteno Augstākā tiesa, nevis trīs līdz tam pastāvējušās kasācijas instances tiesas. Līdz ar to visas trīs kasācijas instances tiesas, tostarp Augstākā administratīvā tiesa, tika likvidētas. Kasācijas instances tiesu tiesnešiem, tostarp pieteicējai, bija tiesības piedalīties tiesnešu konkursā uz vietām Augstākajā tiesā. Pieteicēja to arī darīja, un tika atzīta par piemērotu šim amatam, tomēr ierindojās 46. vietā kandidātu sarakstā uz trīsdesmit vakantajām vietām. Lai gan sākotnēji tika rekomendēts virzīt pieteicēju uz Odesas Administratīvās apelācijas tiesas tiesneša amatu, šī tiesa pārtrauca savu darbību, un kopš tā brīža nesekoja turpmāki lēmumi par pieteicējas virzīšanu uz citu tiesu. Visu šo laiku pieteicēja saglabāja savu iepriekšējo Augstākās administratīvās tiesas tiesneša statusu, atalgojumu un pabalstus līdz pat brīdim, kad atkāpās no amata priekšlaicīgas pensionēšanās dēļ.

Pirms pievēršanās lietas pamatjautājumam ECT vērsa uzmanību uz nozīmīgo vietu, ko tiesu vara ieņem demokrātiskā sabiedrībā, kā arī arvien pieaugošajai nepieciešamībai aizsargāt tiesu varas neatkarību. Tāpat tiesa norādīja, ka tā apzinās Ukrainā īstenotās tiesu sistēmas reformas sarežģīto priekšvēsturi un kontekstu, bet neuzskatīja, ka tās uzdevums ir spriest par reformas piemērotību, jo var būt situācijas, kad ir nepieciešams un pamatoti veikt ārkārtas pasākumus, lai, piemēram, novērstu korupciju.

Pieteicēja ECT vērsās, norādot uz Konvencijas 8. panta – tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību – pārkāpumu. Proti, esot pārkāpts tiesneša neatsaucamības princips, jo pēc tiesas, kurā viņa pildīja savus tiesneša pienākumus, likvidēšanas viņai nepamatoti esot uzlikts pienākums piedalīties konkursā uz vietu Augstākajā tiesā. Tā kā viņa neguva sekmes šajā konkursā, viņa faktiski esot atbrīvota no tiesneša amata.

Tiesa, atsaucoties uz secinājumiem, kas ietverti spriedumā lietā [Gumenyuk and Others v. Ukraine](#), atkārtoti norādīja, ka tas vien, ka persona saglabā savu tiesneša statusu un turpina saņemt atalgojumu, neizslēdz to, ka tās tiesības uz privāto dzīvi tiek skartas tādā apmērā, lai būtu piemērojams Konvencijas 8. pants. Proti, tas, ka persona faktiski neveic tiesneša pienākumus, tiešā veidā ietekmē viņas profesionālo un personisko attīstību, iespējas veidot attiecības ar citiem profesionālā vidē, kur viņa iepriekš ir strādājusi. Turklāt amatu savienošana aizlieguma dēļ tiek ietekmētas arī personas tiesības ieņemt citu amatu.

ECT ņēma vērā to, ka pieteicēja divas reizes bija piedalījusies konkursā uz tiesneša amata vietu Augstākajā tiesā, kā arī to, ka 2016. gada reforma konkrēti paredzēja iespēju tiesnešus, kuri nevar turpināt pildīt savus pienākumus tiesās, kas tiek likvidētas, novirzīt uz citām tiesām. Tas, ka pieteicēja tika atzīta par atbilstošu kandidātu arī tiesneša amatam Augstākajā tiesā, norāda uz to, ka likums pēc būtības neparedzēja tādas situācijas, kad tādas personas kā pieteicēja neiegūst jaunu tiesneša amatu kādā

tiesā. Proti, nacionālās tiesību normas ir jāinterpretē tādā veidā, kas dod pieteicējai tiesības ieņemt tiesneša amatu kādā citā tiesā, tādā veidā ievērojot tiesneša neatsaucamības principu. ECT vērsa uzmanību uz to, ka pieteicējas norīkošana pildīt amata pienākumus citā tiesā bija pilnībā atkarīga no Tiesnešu kvalifikācijas komisijas, jo pašai pieteicējai nebija iespēju iejaukties šajā procesā. Tomēr attiecīgās amatpersonas šajā ievērojami ilgajā laika periodā neveica nekādas darbības, lai norīkotu pieteicēju pildīt amata pienākumus citā tiesā, jo visupirms tiesa, uz kuru tika ieteikts norīkot pieteicēju, tika likvidēta, pēc tam sekoja bezdarbība nezināmu apstākļu dēļ, līdz visbeidzot attiecīgā komisijas pilnvaras izbeidzās.

Lai gan tiesību normu grozīšanu 2023. gadā deva pašai pieteicējai tiesības pieteikties tikt norīkotai amatā citā tiesā, viņa šo iespēju neizmantoja, jo bija sasniegusi nepieciešamo vecumu, lai priekšlaicīgi dotos pensijā. Tomēr šis pieteicējas lēmums nemaina faktu, ka viņai būtībā bija liegts pildīt tiesneša pienākumus 6 gadus nacionālo iestāžu nespējas viņu nosūtīt uz citu tiesu dēļ.

Līdz ar to viņas cilvēktiesību ierobežojums nebija noteikts ar likumu, un tādējādi ECT konstatēja Konvencijas 8. panta pārkāpumu.

Secīgi ECT izvērtēja arī Konvencijas 6. panta iespējamo pārkāpumu, jo pieteicēja bija norādījusi, ka viņai tika liegta tiesības vērsties tiesā Konvencijas 6. panta 1. punkta izpratnē, lai apstrīdētu to, ka viņai ticis liegts pildīt tiesneša pienākumus. Tiesa secināja, ka Konvencijas 6. pants tā civiltiesiskajā aspektā ir piemērojams, jo saskaņā ar tiesu varas neatkarības principu pieteicējai bija tiesības tikt aizsargātai no patvaļīgas atbrīvošanas no tiesneša amata. ECT atzina, ka pieteicējai nebija iespēju vērsties tiesā, lai apstrīdētu faktu, ka viņai tiek liegts pildīt tiesneša pienākumus, un šāds ierobežojums nevar tikt atzīts par samērīgu ar iespējamajiem leģitīmajiem mērķiem.

Tādējādi ECT konstatēja arī Konvencijas 6. panta pārkāpumu.

C. Nolēmumi lietās pret Latviju

Pārskata periodā nav.

D. Komunicētās lietas pret Latviju

Medved v. Latvia un trīs citas sūdzības

Pieteikums Nr. 1353/24 (iesniegts 2024. gada 3. janvārī) u.c., komunicēti 2025. gada 21. martā

Publiskotā informācija: <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-242803>

Pieteicējs ir vērsies ECT ar vairākām sūdzībām, norādot uz Konvencijas 5. panta 1. un 3. punkta pārkāpumu (tiesības un brīvību un drošību). Lieta ir saistīta ar personai piemērotu pirmstiesas apcietinājumu, kura termiņš tika pagarināts 15 reizes. Pieteicējs norādījis, ka gan sākotnējais, gan turpmākais pirmstiesas apcietinājums bijis nepamatots, un tiesas lēmumi par apcietinājuma termiņa pagarināšanu nebija pietiekami pamatoti.

Atsaucoties uz citām lietām pret Latviju, ECT ir uzdevusi valdībai jautājumu, vai nacionālās tiesas ir izvērtējušas to, vai ir pietiekamas aizdomas, ka šī persona ir izdarījusi noziedzīgo nodarījumu, kā arī vai tiesas sniedza atbilstošu un pietiekamu pamatojumu pieteicēja sākotnējam un turpmākajam apcietinājumam.

E. Izpildes lietas pret Latviju

Pārskata periodā nav.